

sení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl o návrhu manželově na snížení. V otázce, o niž tu jde, uvedl v

d ů v o d e c h :

Pokud jde o stanovisko rekurentky, že nelze výživné, jež bylo prozatimně ve sporu o rozluku manželce podle §u 117 obč. zák. a §u 382 čis. 8 ex. ř. ustanoveno, k manželovu návrhu vzhledem ke zhoršeným jeho majetkovým poměrům snížit a že manželé v takovém případě nezbyvá, než proti exekuci, vedené na základě usnesení prozatimní výživné stanovícího, nastoupiti žalobou podle §u 35 ex. ř., nelze toto stanovisko uznati za správné. I výživné, prozatím po rozumu shora uvedených ustanovení (§ 117 obč. zák. a § 382 čis. 8 ex. ř.) manželce vyměřené má odpovídati majetkovým poměrům manželovým a také u tohoto výživného jako u výživného vůbec co se týče vyměření, platí zásada »rebus sic stantibus«. Proto, zhorší-li se majetkové poměry manželovy, není důvodu, proč by soud nemohl k návrhu manželovu prozatimně určené výživné změnit a je snížit. Že by snížení mohlo nastati toliko k žalobě a zejména k žalobě podle §u 35 ex. ř., pro tento názor není v zákoně opory.

Čís. 3969.

Vedlejší intervenient jest oprávněn podati opravný prostředek, třeba ho nepodala strana, k niž se přidružil.

Vliv zákona ze dne 22. března 1920, čis. 197 sb. z. a n., na uzavřenou již smlouvu o těžbě živíc.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv II 152/24.)

Žalobce postoupil smlouvou ze dne 24. března 1920 žalovaným kústiska. Proti žalobě, domáhající se na žalovaných, by za účelem splnění smlouvy provedli ve lhůtě, která jim soudem bude určena, nejméně 3 pokusné vrty do hloubky 100—150 m a jednu vrtbu do hloubky 300—500 metrů v místech odborníky určených, po případě ještě další vrtbu, která by odborníky za nutnou byla uznána, namítli žalovaní, že smlouva pozbyla účinnosti a platnosti pokud se týče pokusných vrteb, poněvadž nastaly nepředvídané okolnosti, jež nutno považovati za nezdolnou moc. Procesní soud své stolice žalobu zamítl v podstatě proto, že smlouva ze dne 24. března 1920 jest v rozporu se zákonem ze dne 22. března 1920, čis. 197 sb. z. a n. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Nelze sice přisvědčiti názoru prvního soudu, že smlouva ze dne 24. března 1920 jest v rozporu se zákonem. Nehledě k tomu, že smlouva tato byla uzavřena před účinností zákona ze dne 22. března 1920, čis. 197 sb. z. a n., byli by žalovaní dle §u 17 tohoto zákona dále oprávněni bývali, kutati na živice a je těžiti, kdyby nebyli opomenuli žádati o prodloužení kutacího oprávnění. Teprve tímto opomenutím se situace pro strany valně změnila, neboť nové právo kutací, které žalovaným bylo uděleno, nezahrnuje dle §u 6

uvedeného zákona i právo hledati a těžiti živice. Žalovaní by ovšem byli oprávněni kutati na jiné horniny, k tomu však dle smlouvy nejsou povinni. Jest samozřejmé, že nezapočne nikdo s vrtbami, velký náklad vyžadujícími, aniž by měl k tomu znaleckého podkladu. Vždyť žalobce ve své žalobní prosbě sám uvádí, že vrtby mají býti provedeny na místech, odborníky určených. Jak však vysvítá z výpovědi znaleckého svědka, podal on stranám po prohlídce terainu posudek v ten smysl, že tam nímto naftu nic jiného nebude. Se zřetelem na tento posudek nelze přičítati smlouvě ze dne 24. března 1920 jiný smysl, než, že se žalovaní zavázali kutati na živice a pouze za účelem tím provéstí pokusné vrtby, nezavázali se však provéstí pokusné vrtby bez ohledu na budoucí nález. Tomu není nijak na odpor, že se smlouva také zmiňuje o jiných cenných horninách, neboť strany mohly s tím počítati, že se při kutání na živice snad náhodou vyskytnou také jiné cenné horniny, a pro případ, že by se byly tyto těžily, měl ovšem žalobce také nárok na další odměnu. Opomenutím žádosti o prodloužení kutacích oprávnění pozbyli však žalovaní právo kutati na živice. Dle §u 1 zákona ze dne 22. března 1920, čís. 197 sb. z. a n., jest právo, kutati na živice, vyhraženo státu. Žalovaným jest tudíž zabráněno, kutati na živice a za tím účelem provéstí pokusné vrtby a kdyby přes to tak učinili, dopustili by se trestného činu dle §u 236 hor. zák. Z důvodu tohoto nelze vyhověti žalobní prosbě a odvolání musilo býti zamítnuto.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovy vedlejší intervenientky.

Důvody:

Názoru žalovaných, že dovolání vedlejší intervenientky není přípustným, jelikož žalující strana, ku které vedlejší intervenientka přistoupila, nepodala dovolání, nelze přisvědčiti. Z ustanovení §u 19 c. ř. s. jest zřejmo, že vedlejší intervenient má právo, uplatňovati na podporu hlavní strany útočné a obranné prostředky, nabízetí důkazy a předsebráti všechny jinaké procesní úkony, tedy i podati opravné prostředky. Procesní úkony vedlejšího intervenienta jsou ovšem jen potud právně účinné pro hlavní stranu, pokud neodporují jejímu vlastnímu procesnímu jednání. V tomto případě žalobce ovšem nepodal dovolání, avšak výslovně se ho nevzdal a proto nelze říci, že dovolání vedlejší intervenientky odporuje procesnímu jednání hlavní strany. Dovolání vedlejší intervenientky jest tedy přípustno (viz Dr. Václav Hora, Odvolání podle rak. civ. řádu soudního, 1915, str. 18 a Dr. Jiří Neumann, Komentář k c. ř. s. str. 495). Po právní stránce dlužno ovšem souhlasiti s dovolatelkou, že nelze žalobu zamítnouti s poukazem na § 236 horního zákona proto, že žalovaným jest zabráněno, kutati na živice a za tímto účelem provéstí pokusné vrtby a, kdyby přes to tak učinili, že dopustili by se trestného činu ve smyslu uvedeného místa zákona. Odvolací soud přehlíží, že žalobce nežádá na žalovaných, by kutali bez úředního povolení a že i po vydání zákona ze dne 22. března 1920, čís. 197 sb. z. a n., jest možno, přenechati právo, kutati na živice, soukromníkům, jak je zřejmo z ustanovení §§ 3, 4 a 9 tohoto zákona. Než přes to nelze dovolání vyhověti. Uvedeným zákonem byl dosavadní obsah kutacích práv

omezen a bylo nařízeno, že právo, kutati na živice a je těžiti, vyhrazuje se státu a že tento co do výhradných kutišť, ohlášených před účinností tohoto zákona, to jest před 9. dubnem 1923, jest oprávněn, žádati, by propůjčka třetích osob byla mu přiznána za náhradu (§ 17). Prvý soudce zjišťuje, že strany a zejména žalovaní při uzavírání smlouvy ze dne 24. března 1920 nevěděli o tom, že uvedený zákon bude vydán, a žalobce sám udal, že neví, byla-li při vyjednávání o něm řeč. Risiko, které převzali žalovaní ve smlouvě, bylo tedy nepředvídatelným způsobem zvýšeno tím, že stát může, ovšem za náhradu, o jejíž výši rozhoduje báňské hejtmantství, po případě soud (§§ 17 a 19 uvedeného zákona) převzít na sebe veškeré hospodářské výhody, spojené s nálezem živic, kdežto strany vycházely z předpokladu, že případný nález živic zůstane k volné dispozici žalovaných. Vyslovilť žalobce v uvedené smlouvě přání, by mu v případě příznivých výsledků vrteb počátkem těžby byl poskytnut administrativní úřad přiměřený jeho způsobilosti a jeho hornickým znalostem i zkušenostem. Dle smlouvy měli žalovaní žalobci nebo jeho právním nástupcům zaplatiti 250.000 Kč v případě, kdyby se našla nafta nebo jiná cenná hornina v takovém množství, že její těžení bude výnosným a že s tímto těžením bude započato. Nelze pochybovati o tom, že strany zde měly na mysli těžení žalovaných, nikoliv těžení státu. Jde zde ovšem o odvážnou smlouvu ve smyslu §§ 1275 a násl. obč. zák., než dovolatelka přehlíží, že žalovaní dle zásady §u 1276 obč. zák. spornou smlouvou nabyli nároku na případný trvalý zisk, jež nemusili postoupiti žádnému, tedy ani státu. O absolutní nemožnosti plnění v tomto případě ovšem nemůže býti řeči, než žalobcova žádost, by žalovaní byli odsouzeni k provedení vrteb, jež jsou spojeny s milionovými náklady, ačkoliv jejich risiko §em 17 uvedeného zákona bylo podstatně a nepředvídatelným způsobem zvýšeno, odporuje zásadě §u 1447 obč. zák., dle které není přípustno, žádati plnění, hospodářsky nemožné anebo nedostižné. Kdyby se žalobě vyhovělo za účinnosti zákona ze dne 22. března 1920, čís. 197 sb. z. a n., ukládaly by se žalovaným oběti, jichž na nich rozumně a spravedlivě nelze žádati a to ani za předpokladu, že by kutací práva byla bývala včas obnovena a že by žalovaní byli ihned po uzavření smlouvy byli započali s pokusnými vrtbami a bez ohledu na smlouvu uzavřenou státem v roce 1921 se společností S. Možnost, vyslovená v §u 3 uvedeného zákona, že ministr veřejných prací udělí žalovaným právo, kutati na živice, na určitý čas, neodstraňuje nikterak zvýšení risika žalovaných, o němž byla již řeč. Dovolatelka má pravdu v tom, že výhradná kutiště žalovaných nemezovala se původně na živice, neb přes to žalovaní nejsou dle smlouvy ze dne 24. března 1920, která v první řadě mluví o naftě, povinni, kutati na jiné horniny, jelikož, jak správně uvádí odvolací soud, dle posudku znaleckého svědka nelze očekávati, že by při kutání se našlo něco jiného než nafta a naftové plyny.

Čís. 3970.

V tom, že byly koupeny cenné papíry za účelem spekulacním, nelze ještě o sobě spatřovati diferenční obchod.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv II 230/24.)